

# الدَّرْسُ الْخَامِسُ

## الرَّجَاءُ

دراین درس، فعل نهی مفرد مذکور و مفرد مؤنث مخاطب و نیز تفاوت فعل نهی و نهی بررسی می‌شود.

### واژه‌های مرتبط

#### فعل

جَدَّ: کوشید (فعل ماضی)، يَجِدُ (فعل مضارع)

جَرَحَ: زخمی کرد (فعل ماضی)، يَجْرِحُ (فعل مضارع)

حاوَلَ: تلاش کرد (فعل ماضی)، يَحَاوِلُ (فعل مضارع)

سَكَّ: ساکت شد (فعل ماضی)، يَسْكُنُ (فعل مضارع)

شَجَّعَ عَلَىٰ: به ... تشویق کرد (فعل ماضی)، يَشْجِعُ (فعل مضارع)

ظَنَّ: گمان کرد (فعل ماضی)، يَظْنُ (فعل مضارع)

نَفَضَ: کم شد (فعل ماضی)، يَنْفَضُ (فعل مضارع)

#### اسم

أَسَدٌ: شیر

رَوْبَاهُ: روباه

ثَقِيلٌ: سنگین

سَمْعٌ: شنوایی (مصدر)

ثَقِيلُ السَّمْعِ: کم شنوا (ترکیب اضافی)

حَدِيقَةُ الْحَيَوانَاتِ: باغ وحش (ترکیب اضافی)

كَبِيرٌ: بزرگسالی (مصدر)

كُلْبٌ: سگ

مَصِيرٌ: سرنوشت (مصدر)

نَجَاحٌ: موفقیت (مصدر)

## آشنایی با قواعد ساختار گمله

### فعل نهی

هیچ فکر کرده‌اید که کارهایی که ما آن‌ها را انجام می‌دهیم معمولاً یا خوب هستند یا بد. و البته خوبی‌ها و بدی‌ها را تا حدی می‌شناسیم و منشأ تشخیص و تعیین آن‌ها یا عقل هستند یا دین یا قانون یا عرف و جامعه و ... بنابراین اگر کاری خوب باشد ما به آن‌ها امر می‌کنیم و اگر کاری بد باشد ما آن‌ها را نهی می‌کنیم، درست مثل امر به معروف و نهی از منکر که همان امر به خوبی‌هاست و نهی از بدی‌ها.

در درس‌های گذشته با فعل‌های امر آشنا شدیم، اینک در این درس و درس بعدی راه ساختن فعل نهی را می‌آموزیم.

در زبان فارسی راه ساختن فعل امر و نهی را به خوبی می‌دانیم یعنی با آوردن «ب» و «ن» در اول بن امری فعل:

ب + رو / ب + خوان / ب + خواب / برو، بخوان، بخواب

ن + رو / ن + خوان / ن + خواب / نرو، نخوان، نخواب

و اما در زبان عربی اگر بخواهیم فعل نهی درست کنیم فعل مضارع مخاطب را در نظر می‌گیریم و در اول آن «لا» می‌آوریم و آخر فعل مضارع را ساکن (ن) می‌کنیم و در صیغه‌ی مفرد مؤنث مخاطب، حرف تون (ن) را حذف می‌کنیم.

خطاب به مفرد مذکور:

تُكْتُبْ (می‌نویسی) ← لا + تُكْتُبْ (نویس)

تُكْتَبِيْنَ (می‌نویسی) ← لا + تُكْتَبِيْ (نویس)

### تفاوت فعل نهی با مضارع منفی

نقشه‌ی اشتراک فعل نهی و نفی این است که هر دو با «لا» شروع می‌شوند.

در فعل نفی آخر فعل مضارع تغییر نمی‌کند (لا + فعل مضارع + ن)

ولی در فعل نهی، آخر فعل مضارع ساکن می‌شود و تون در صیغه‌ی مفرد مؤنث مخاطب حذف می‌شود. (لا + مضارع + ن / لا + مضارع + حذف تون)

لا تُكْتُبْ (نفی) ← نمی‌نویسی (خطاب به مذکور)

لا تُكْتَبِيْنَ (نفی) ← نمی‌نویسی (خطاب به مؤنث)

لا تُكْتُبْ (نهی) ← ننویس (خطاب به مذکور)

لا تُكْتَبِيْ (نهی) ← ننویس (خطاب به مؤنث)

## آشنایی با نام پرچی حیوانات

● زرافه: زَرَافَة	● فیل: فَيْل	● شیر: أَسْد
پشه: بَعْوَذَة	● اسب: فَرَس، خَيْل	● روباه: ثَعَلْب
پلنگ: نمر	جَنْدَد: بُوْمَة	● سگ: كَلْب
خرس: دیک	قُورَبَاغَه: ضَفْدَعَة	● آهو: غَزَالَة
مرغ: دجاجة	لَاكَبَشَت: سَلَحَفَة	● کیبور: حَمَامَة
● جوجه: فَزْخ	خَفَّاش: خَفَّاش	● هدهد: هَدَهَد
شتر: جمل، ناقه، ابل	● ماهی: سَمَك، حَوْت	● مورچه: ئَمْل
شترمرغ: نعامه	● گَاوَ: بَقَرَة	● زیبور عسل: ئَنْخَل
گریه: قَطَّة	الاغ: جَمَار	● گرگ: ذَئْب

● گنجشک: عَصْفُور

ملخ: جَرَاد

گوسفند: أَعْجَدَة

خوک: خَنْزِير

تام حیواناتی که با علامت ● مشخص شده است در کتاب‌های هفتم، هشتم و نهم آمده است و بقیه‌ی حیوانات تنها برای دانستن بیشتر است.

## سؤالات درس پنجم

### ۱ ترجمه‌ی ناقص عبارت‌های زیر را کامل کنید.

- ..... زیرا خداوند ..... ۱ «لَا تَحْزُنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا» (توبه ۴۰)
- ..... بپروردگار، ما را با قوم ..... ۲ «رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الظَّالِمِينَ» (اعراف ۴۷)
- ..... گفتن من ..... ۳ «قُولَ لَا أَعْلَمُ نَصْفُ الْعِلْمِ» (امام علی(ع))
- ..... زیبایی دانش به پخش کردن آن است و ..... ۴ «جَمَالُ الْعِلْمِ نَشْرُهُ وَ ثُرْتُهُ الْعَمَلُ بِهِ» (امام علی(ع))
- ..... هر چیزی با اتفاق ..... مگر ..... ۵ «كُلَّ شَيْءٍ يَنْقُضُ عَلَى الْإِنْفَاقِ إِلَّا الْعِلْمُ» (امام علی(ع))

### ۲ ترجمه‌ی درست عبارت‌های زیر را انتخاب کنید.

- ۱ «يا زميلتى، لا تجعلنى حقيتك هنا».  
الف) اى هم کلاسی‌ها، کیفتان را اینجا قرار ندهيد.   
ب) اى هم کلاسی، کیفت را اینجا نگذار.   
ج) هم کلاسی‌ام کیفش را اینجا گذاشت.
- ۲ «فى الغابة لا يخاف حيوان من حيوان آخر».  
الف) در جنگل حیوانی از حیوان دیگری نمی‌ترسد.   
ب) در باغ وحش هیچ حیوانی از حیوان دیگر نمی‌ترسد.   
ج) در جنگل تباید حیوانی از حیوان دیگری بترسد.
- ۳ «فى يوم من الأيام جاء سبعة صيادين و حفروا حفرة عميقه».  
الف) در یکی از روزها نه شکارچی آمدند و حفره‌ی عمیقی را کنندند.  
ب) در روزی از روزها هفت شکارچی آمدند و حفره‌ی عمیقی را کنندند.  
ج) در روزی از روزها هفت شکارچی آمدند و حفره‌های عمیقی را کنندند.
- ۴ «الحيوانات هربن لأنهن سمعن من بعيد أصوات الصيادين».  
الف) حیوانات فرار کردند چرا که آن‌ها صدای شکارچیان را شنیدند.  
ب) حیوانات بسیار ترسیدند چرا که آن‌ها از دور صدای شکارچیان را شنیدند.  
ج) حیوانات فرار کردند زیرا که آن‌ها از دور صدای شکارچیان را شنیدند.



۱۰  
۹  
۸  
۷

❸ «يَسِّرْ الغَزَالَةَ وَيَقِيْثُ فِي مَكَانِهَا وَلَكِنَ الْتَّعْلُبُ حَازَلَ كَثِيرًا».

(الف) آهو نالمید شد و در جای خود ماند ولی رویاه بسیار تلاش کرد.

(ب) آهو نالمید شد و در جای خود ماند ولی تلاش زیاد رویاه نتیجه داد.

(ج) آهو دلتنگ شد و سر جای خود ماند ولی رویاه بسیار تلاش نمود.

❹ «هُوَ ظَنٌّ أَنَّ الْحَمَامَةَ شَجَعَةً عَلَى الْخَرْوَجِ».

(الف) او گمان کرد که کپیتر او را به خارج شدن تشویق کرده است.

(ب) او گمان می کند که کپیترها او را به خارج شدن از لانه تشویق می کنند.

(ج) او پنداشت که کپیتر او را به خارج شدن تشویق می کند.

❺ «نَحْنُ طَلَّقْنَا الْغَزَالَةَ عَلَيْنَا بِمَسَاعِدَهَا».

(الف) آهو به ما ستم کرد پس ما باید از او انتقام بگیریم.

(ب) ما به آهو ستم کردیم ما باید او را کمک کیم.

(ج) ظلم ما به آهو باعث شد که دیگر او به ما کمک کند.

❻ زیر هم تصویر نام آن را به عربی بنویسید.



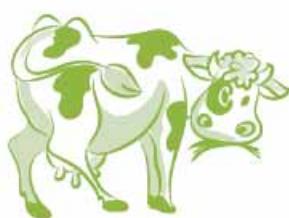
..... ③



..... ②



..... ①



..... ④



..... ⑤



..... ⑥

۵۳

❼ متراوِدَهَا وَمُتَضَادَهَا، رَادُوبَهْ دُوْ دَرْكَنَارَهْمَ بَنَوِيَسِيدَ.

شہولہ - حَدِيقَة - أَبْيَضَ - أَجَابَ - نَجَاحَ - بَسْتَانَ - تَوْفِيقَ - صَعْوَدَةَ - ثَمُوتَ - هَرَبَ - سَأَلَ - يَحْرَسَ - عَمْقَ - أَسْكَنَ - فَرَّ - يَحْفَظَ -

تعیش - أَصْرَخَ - سَطْحَ - أَشْوَدَ

➊ متراوِدَهَا

➋ متَضَادَهَا

## ٥ جمع کلمات زیر را بنویسید.

- |              |              |              |              |
|--------------|--------------|--------------|--------------|
| ..... ٤ لیل: | ..... ٣ شهر: | ..... ٢ مال: | ..... ١ صوت: |
| ..... ٨ ماء: | ..... ٧ بلد: | ..... ٦ ید:  | ..... ٥ سن:  |

## ٦ ترتیب وصفی، اضافی و عبارات کوتاه زیر را ترجمه کنید.

- |                            |                         |
|----------------------------|-------------------------|
| ..... ٢ لا فائدة للتحاوله: | ..... ١ كتاب آخر:       |
| ..... ٤ مرة أخرى:          | ..... ٣ لا رجاء لنجاتك: |
| ..... ٦ أعرف هذا التعجب:   | ..... ٥ إقبل مصيرك:     |
| ..... ٨ قليلة العمق:       | ..... ٧ على بمساعدتك:   |
| ..... ٩ حقيبة هنا:         | ..... ٩ الماء البارد:   |

## ٧ فعل‌های زیر را ترجمه کنید.

- |                       |                       |
|-----------------------|-----------------------|
| ..... ٢ لا تُجْرِحِي: | ..... ١ لا يوجد:      |
| ..... ٤ ما سَكَتْمَ:  | ..... ٣ لا أحارُ:     |
| ..... ٦ لا ينقصونَ:   | ..... ٥ لا تظُنُونَ:  |
| ..... ٨ أَشْرُواهُ:   | ..... ٧ لا أخافُ:     |
| ..... ٩ لا تَهْرِبِي: | ..... ٩ لا تَهْرِبِي: |

## ٨ احادیث زیر را ترجمه کرده و سپس نوع فعل‌های عبارت را مشخص کنید.

- |   |   |
|---|---|
| ..... ١ من طلب شيئاً و جدّ وجدة» (رسول الله(ص))                                   | ..... ٢ «إذا غضبت فأشكُت» (رسول الله(ص))  |
| ..... ٣ «إعمل لدنياك كأنك تعيش أبداً و اعمل لآخرتك كأنك تموت غداً» (رسول الله(ص)) | ..... ٤ «أيها الناس، إعلموا أنَّ كمال الدين طلب العلم و العمل به» (امام علي(ع)) |
| ..... ٥ «مَنْ سَأَلَ فِي صِغْرَهُ أَجَابَ فِي كِبَرِهِ» (امام علي(ع))             |   |

## ٩ در مورد عبارت‌های زیر کدام گزینه درست است؟

- ١) الذى لا يسمع جيداً.

<input type="checkbox"/> خفيف السمع	<input type="checkbox"/> ثقيل السمع	<input type="checkbox"/> بعيد المنال
-------------------------------------	-------------------------------------	--------------------------------------

٢) عاقبة الانسان في حياته.

<input type="checkbox"/> القضا	<input type="checkbox"/> النجاح	<input type="checkbox"/> المصير
--------------------------------	---------------------------------	---------------------------------

٣) السعي والاجتهاد للنجاح في الحياة.

<input type="checkbox"/> المحاولة	<input type="checkbox"/> التوفيق	<input type="checkbox"/> المجادلة
-----------------------------------	----------------------------------	-----------------------------------

٤) مكان يذهب إليه الناس و يشاهدون فيه حيوانات مختلفة.

<input type="checkbox"/> ملعب الحيوانات	<input type="checkbox"/> حديقة الحيوانات	<input type="checkbox"/> الحديقة العامة
---	--	---

٥) حيوان يحرس أموال الناس و معروف بالوفاء الكبير.

<input type="checkbox"/> الكلب	<input type="checkbox"/> الحمام	<input type="checkbox"/> الفرس
--------------------------------	---------------------------------	--------------------------------

٩ من طلب شيئاً وَجَدَ ..... .

ظفر

وَجَدَ

أكلَ

٧ حيوان معروف بالمكر والخدعة.

التعلب

الذئب

الرَّفَافَة

٨ حيوان معروف بسلطان الغابة.

التعلب

الفيل

الأسد

٩ حيوان معروف بالتجاهة.

الفرس

الحمامـة

العصفـور

١٥ كلّ شيء ينقص على الإنفاق إلا..... .

الكتاب

العلم

المال

#### ١٠ کدام عبارت نادرست است؟

هم سُـثـرـوـهـا.

هذه غـرـفـةـ.

١

هذه الحمامـةـ جـمـيـلـ.

وـقـعـتـ ثـعـلـبـ.

٣

تـلـكـ الـغـرـالـةـ حـاـوـلـتـ.

أـولـىـكـ الصـيـادـونـ ذـهـبـواـ إـلـىـ الصـيـدـ.

٥

ذـلـكـ الـحـفـرـةـ عـمـيقـ.

أـنـتـ لـاـ تـطـلـبـ.

٧

أـنـتـاـ غـضـبـتـمـاـ.

هـوـ الـذـىـ تـجـعـثـ.

٩

#### ١١ کدام فعل از نظر زمان باقیه‌ی فعل‌ها ناهماهنگ است؟

لا تكتبون

لا تكتبيـن

لا تكتـبـ

١

لا أحزـنـ

لا تحـزـنـ

لا تـحـزـنـ

٢

شربـتـ

إـشـرـبـيـ

إـشـرـبـ

٣

يـتـسـتـمـ

يـتـسـنـ

تـيـأـسـ

٤

لا نكـذـبـونـ

لا تـكـذـبـيـنـ

لا تـكـذـبـنـ

٥

#### ١٢ کدام لغـينـهـ از نـظـمـ معـناـ باـسـايـمـ لـغـينـهـهاـ نـاـهـمـاهـنـگـ است؟

خطـبـ

نـهـرـ

دـخـانـ

١

ليـاليـ

أـيـامـ

شـهـورـ

٢

نـهـارـ

تـحـتـ

فـوقـ

٣

ثـعـلـبـ

أـسـدـ

قـمـحـ

٤

عنـبـ

خـبـزـ

رـمـانـ

٥

مـدـرـسـ

مـصـبـاحـ

مـؤـظـفـ

٦

سـحـابـ

رـبـيعـ

عـبـاءـةـ

٧

مـجـدـ

مـلـعـبـ

مـسـجـدـ

٨

أحـمـرـ

أـخـضـرـ

أـسـوـدـ

٩

حـمـاماـ

طـائـرـ

مـنـضـدـةـ

١٥

۱۳ عبارت‌های زیر را ترجمه و نوع فعل‌های آن را تعیین کنید.

- ۱ «إِذْرَعْ صَدَاقَةً وَ لَا تَزْرَعْ عَدَادَةً.»
- ۲ «أَشْكُنْتَيْ يَا طَفَلَةً وَ لَا تَصْرَخِيْ.»
- ۳ «أَضْدَقْ فِي حَيَاتِكَ وَ لَا تَكْنُذِبْ أَبْدَأً.»
- ۴ «إِلْبَسْ قَيِّصَأً أَبِيضَ فِي الْلَّيْلِ لَعْبُورِ الشَّارِعِ وَ لَا تَلْبَسْ أَسْوَدَأً.»
- ۵ «لَا تَشْرَبِي شَيْأًا حَازَّاً.»
- ۶ «أَنْتَ لَا تَقْدِرُ، لِمَ تَحَاوُلُ؟»
- ۷ «أَخْرَجْتَنِي، أَنْتَ تَقْدِرِينَ عَلَى الْخُرُوجِ بِسَهْوَةٍ. لَا تَثْأَسِي.»

## پاسخ سؤالات درس پنجم

### پاسخ ۱

- ۱ غمگین تباش - یا ماست (همراه ماست).
- ۲ ستمگر قرار نده.
- ۳ نمی‌دانم نصف دانش است.
- ۴ نتیجه‌اش عمل به آن است.
- ۵ کم می‌شود - دانش



پاسخ  
۱



۱



۲



۳



۴



۵



۶



۷

۵۶

### پاسخ ۲

- ۱ ثعلب
- ۲ اسد
- ۳ ذئب
- ۴ بقرة
- ۵ كلب
- ۶ فرس



پاسخ  
۲



۱



۲



۳



۴

۵۶

### پاسخ ۳

- ۱ متراوفها ← حدیقة و بستان/ نجاح و توفيق/ هزب و فر/ يحرس و يحفظ
- ۲ متضادها ← سهولة و صعوبة/ أبيض و أسود/ أجاب و سأل/ ثموت و تعيش/ عمق و سطح/ أشکن و أصرخ

۵۶

### پاسخ ۴

- ۱ أصوات
- ۲ أسنان
- ۳ أموال
- ۴ أيدي
- ۵ مياه
- ۶ بلاد
- ۷ شهور
- ۸ ليالي

۵۶

## پاسخ ۶

- ۱ کتابی دیگر  
۲ هیچ فایده‌ای برای تلاش نیست.  
۳ هیچ امیدی به موفقیت تو نیست.  
۴ بار دیگر  
۵ سرنوشت را ببذر.  
۶ این رویاه را می‌شناسم.  
۷ من باید به تو کمک کنم.  
۸ کم عمق  
۹ آب سرد  
۱۰ چمدان تو (کیف تو) این جاست.

## پاسخ ۷

- ۱ نمی‌کوشد.  
۲ زخمی نکن.  
۳ تلاش نمی‌کنم.  
۴ ساقت نشدید.  
۵ گمان نمی‌کنید.  
۶ کم نمی‌کند.  
۷ نمی‌ترسم.  
۸ پیوشاپید.  
۹ فرار نکن.  
۱۰ نامید نیاش.

## پاسخ ۸

- ۱ هر کسی چیزی را بخواهد و بکوشد، می‌باید. / طلب، جد، وَجَدَ (ماضی)  
۲ هرگاه خشمگین می‌شوی، سکوت کن. / عَصِيَّةً (ماضی)، أُسْكُثَ (امر)  
۳ برای دنیايت عمل کن گویی که تو همیشه زندگی می‌کنی و برای آخرت عمل کن گویی که فردا می‌میری. / إِعْقَلْ (امر)، تعيیش و تمومت (ضارع)  
۴ ای مردم، بدانید که کمال دین دانش‌جویی و عمل به آن است. / إِعْلَمُوا (امر)  
۵ هر کس در کودکی‌اش بپرسد در بزرگی‌اش پاسخ می‌دهد. / سَأَلَ وَأَجَابَ (ماضی)

## پاسخ ۹

- ۱ ثقل السمع (کم شنو)  
۲ المصير (سرنوشت)  
۳ المحالة (تلاش)  
۴ حديقة الحيوانات (باغ وحش)  
۵ الكلب (سگ)  
۶ وجَدَ (می‌باید)  
۷ الثعلب (رویاه)  
۸ الأسد (شیر)  
۹ الفرس (اسب)  
۱۰ العلم (دانش)

## پاسخ ۱۰

- ۱ درست  
۲ درست  
۳ نادرست (جمیله)  
۴ نادرست (تلک - عمیقه)  
۵ درست  
۶ درست  
۷ نادرست (أنث)  
۸ نادرست (تجھ)  
۹ نادرست (تجھ)

## پاسخ ۱۱

- ۱ «لا تکذب» فعل نهی است و بقیه فعل نفی هستند.
- ۲ «لا تحزن» فعل نهی است و بقیه فعل نفی هستند.
- ۳ «شربت» فعل ماضی است و بقیه فعل امر هستند.
- ۴ «تیأس» فعل مضارع است و بقیه فعل ماضی هستند.
- ۵ «لا تکذبی» فعل نهی است و بقیه فعل نفی هستند. البته فعل «لا تکذبن» دووجهی است؛ یعنی هم می‌تواند نفی باشد و هم نهی ولی چون فعل «لا تکذبی» حتماً نهی است فعل «لا تکذبن» را در اینجا نفی می‌گیریم.

## پاسخ ۱۲

- |                 |                   |
|-----------------|-------------------|
| ۱ نهر (رودخانه) | ۲ ریاح (بادها)    |
| ۳ نهار (روز)    | ۴ قمح (گندم)      |
| ۵ هبز (نان)     | ۶ مصباح (چراغ)    |
| ۷ عباءة (جادرا) | ۸ مَجَدٌ (کوشانش) |
| ۹ أكبر (بزرگتر) | ۱۰ منضدة (میز)    |

## پاسخ ۱۳

- ۱ دوستی بکار و دستمنی نکار، / اِزْرُعُ (امر)، لا تَزْرُعُ (نهی)
- ۲ ای کودک ساکت باش و فریاد نزن، / أَشْكُنْتَ (امر)، لا تصرخ (نهی)
- ۳ در زندگی ات راستگو باش و هرگز دروغ نگو، / أَصْدُقُ (امر)، لا تَكْذِبُ (نهی)
- ۴ در شب به خاطر عبور از خیابان، پیراهنی سفید پیوшу و سیاه نپوش، / إِلْبَسْ (امر)، لا تَلْبِسْ (نهی)
- ۵ چای داغ نتوش، / لا تشربی (نهی)
- ۶ تو نمی‌توانی، چرا تلاش می‌کنی؟ / لا تقدّر (نهی)، تَحَاوُلُ (مضارع)
- ۷ بیرون برو، تو به آسانی می‌توانی بیرون بروی، نامید تیاش، / أَخْرُجْ (امر)، تقدّرین (مضارع)، لا تیأسی (نهی)

## هیچ فندری!

هوای «متی» چیه؟

درسته، متی «زمان» انها مکار رو بیان می‌کنه، صبح، ظهر، دیروز، فردا، ده روز دیگه، پیش از ظهر، بعد از ظهر، شب و ... .